

สรุปผลการประชุมกลุ่ม

การอบรมเชิงปฏิบัติการทบทวนระบบความปลอดภัยและจัดทำแผนเผชิญเหตุในสถานบริการเพื่อรองรับ
สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ณ โรงแรมเจบี อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ระหว่างวันที่ 24-25 มกราคม 2551

บทเรียนจริงในพื้นที่ กรณีเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

1. การทำงานในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ทั้งไทยพุทธและมุสลิม จะต้องไม่หว่านระแวงกัน
2. การทำงานในพื้นที่ต้องมีความยืดหยุ่นแก่ประชาชน
3. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องรู้จักพื้นที่ และรู้จักบุคคลสำคัญในหมู่บ้านจริงๆ
4. การโยกย้ายเจ้าหน้าที่ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น ไทยพุทธ หรือเจ้าหน้าที่ที่ไม่ชำนาญในพื้นที่ที่เป็นทางออกที่ดี
5. ชาวบ้านเป็นเกราะกำบังที่ดีที่สุด ต้องสร้างความสนิทสนมกับชาวบ้านให้ได้
6. ผู้บริหารต้องหาแนวทางให้เจ้าหน้าที่ทำงานด้วยความสุขและความปลอดภัย ในสถานการณ์ความไม่สงบ
7. เจ้าหน้าที่ที่มีความกดดัน 2 ส่วน คือ ความไม่ปลอดภัยและความกดดันจาก KPI
8. ประเด็นการเผาสถานบริการและทำร้ายเจ้าหน้าที่ ส่วนหนึ่งสาเหตุมาจาก การปิดล้อมกดดันในพื้นที่
9. เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบไม่ควรให้รถพยาบาลเข้าไปในที่เกิดเหตุ ถ้าจำเป็นต้องเข้าไปให้อยู่ห่างๆไว้ก่อน
10. เมื่อเกิดเหตุการณ์ปะทะในพื้นที่ ทางโรงพยาบาลในพื้นที่ 5 จังหวัดต้องเตรียมพร้อมรับผู้ป่วย Refer
11. ผู้ก่อการต้องการปฏิบัติการกับสถานบริการล้อแหลม เช่น มีอาคารเก่า อาคารที่ต่อเติม 2 ชั้น อาคารที่กองกำลังเคอ อาศัยอยู่
12. ถ้าต้องต่อเติมสถานอนามัยชั้นล่าง ต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการลงทุน จะปลอดภัยกว่า
13. การทำงานด้านความปลอดภัยระดับจังหวัดอย่าลืมคำนึงถึงคณะกรรมการความมั่นคงระดับจังหวัด ต้องเข้าร่วม ประชุมกับเขาอย่างสม่ำเสมอ
14. การทำงานความปลอดภัยระดับอำเภอ ให้ปรับคณะทำงาน คปสอ. เป็นคณะทำงานด้านความปลอดภัยได้ทันทีและ ต้องประสานกับคณะกรรมการความมั่นคงระดับอำเภอด้วย

ข้อฝากจากผู้ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่

1. วิธีการก่อการร้าย รุนแรงมากขึ้น ในตอนนี้มีเฉพาะ Motorcycle bomb ให้ระเบิด Car bomb และรูปแบบอื่น ใหม่ๆ
2. การใช้ยุทธวิธีของทหารในพื้นที่ บางครั้งไม่เป็นผลดีต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในชุมชน
3. จะทำอย่างไรให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงชุมชน เข้าถึงประชาชนให้เร็ว และมากที่สุด
4. การรู้จักพื้นที่ รู้จักคน จะเป็นเกราะ เป็นภูมิคุ้มกันให้เรา
5. จะสร้างขวัญกำลังใจอย่างไรให้ไทยพุทธและเจ้าหน้าที่ไทยมุสลิมทำงานร่วมกันอย่างไม่หว่านระแวง
6. จะทำอย่างไรให้ สอ. มีวิทยุสื่อสาร 2 เครื่อง โดย 1 เครื่องไว้ที่ สอ. และ 1 เครื่องให้เจ้าหน้าที่ที่พกดัดตัวเวลาปฏิบัติงานในชุมชน เวลาเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ จะได้ประสานกันได้
7. ฌาปนกิจสาธารณสุข เจ้าหน้าที่มุสลิมทำไม่ได้ กระทรวงควรหาวิธีการอื่นในการช่วยเหลือ

ผลการประชุมกลุ่มในการสร้างระบบความปลอดภัยเบื้องต้นเมื่อเกิดสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยแบบต่างๆ

กลุ่มที่ 1 จังหวัดปัตตานี

เหตุการณ์ที่ 1 การเยียวยาผู้ร่วมปฏิบัติงาน

- เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ของ รพช. และ สอ. พักอยู่ในตัวอำเภอเมือง ต้องเดินทางไป รพช. และ สอ. โดยรถผู้รับส่งของ CUP ทุกวันจะนัดหมายขึ้นรถพร้อมกันที่หน้า รพ.
- 3 วันมานี้น้องนักวิชาการของ สอ.A ไม่ได้มาขึ้นรถ พี่ๆที่ สอ.แจ้งว่าไม่ได้ไปทำงานด้วยเช่นกัน เช่นนี้หัวหน้า สอ.ได้รับโทรศัพท์จากญาติน้องวิชาการว่า น้องถูกเจ้าหน้าที่บ้านเมืองควบคุมตัวไปสอบสวนตั้งแต่เมื่อ 3 วันก่อนโดยไม่ทราบว่ายู่ที่ใด
- สอ.ตรวจสอบข้อมูลพบว่า น้องนักวิชาการถูกควบคุมตัวอยู่ที่หน่วย จก. AA

ผู้ได้รับผลกระทบ

- น้อง นักวิชาการ
 - วิตกกังวล ไม่รู้เกิดอะไรขึ้นกับตนเอง ไม่รู้จะได้ออกไปเมื่อไร ขั้นตอนต่างๆเป็นอย่างไร จะได้รับความเป็นธรรมหรือไม่
 - ไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับคนที่บ้าน ที่บ้านหรือไม่ว่าตนเองถูกจับ
 - จะมีปัญหาเรื่องตำแหน่งหน้าที่หรือไม่ หน.จะว่าอย่างไร
 - เครียด นอนไม่หลับ 3 วัน
 - รู้สึกไม่สะดวกสบาย ขาดเครื่องใช้ส่วนตัวที่จำเป็น
- ครอบครัวและญาติพี่น้อง นักวิชาการ
 - วิตกกังวล ไม่รู้เกิดอะไรขึ้นกับบุตรหลานของตน
 - อยากจะไปเยี่ยม อยากให้การช่วยเหลือ ไม่ทราบช่องทาง ขั้นตอน ไม่รู้จะพึ่งใคร
- เพื่อนร่วมงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง
 - เป็นห่วง อยากทราบข่าวคราว
 - หวาดระแวง ข่าวลือต่างๆนานา

แนวทางและขั้นตอนการเยียวยา

- สอบถาม ตรวจสอบ ประมวลข้อมูลเบื้องต้น
- รายงานผู้บังคับบัญชา ทั้งโดยวาจาและตามขั้นตอน
- จัดทีม ตัวแทนหน่วยงาน ไปเยี่ยมโดยเร็ว และสม่ำเสมอ
 - ให้กำลังใจ
 - สอบถามข้อมูล ข้อเท็จจริง
 - จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็น
 - ประสานให้ได้พูดคุยกับญาติ และครอบครัว

- ประเมินภาวะสุขภาพจิต ให้การดูแลรักษาตามจำเป็น
- ประสานให้การช่วยเหลือเบื้องต้น ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ประสานเพื่อทราบขั้นตอนและระยะเวลาการสอบสวน แจ้ง จนท. ที่ถูกสอบสวน
 - ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ตามความเป็นจริง แก่จนท. บ้านเมือง
- ให้ข้อมูลแก่ญาติและครอบครัว เป็นธุระประสานติดตามความคืบหน้าการสอบสวน และช่วยเหลือครอบครัวตามความสามารถ
- รายงานความคืบหน้าแก่ผู้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การช่วยเหลืออื่นๆ ที่จำเป็น
- ชี้แจงข้อเท็จจริงแก่ผู้ร่วมงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- หากได้รับการปล่อยตัว ต้องมีการประเมินผลกระทบของจนท. ละครอบครัวในระยะยาว
 - หากยังมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะอยู่ในพื้นที่ อาจพิจารณาให้โยกย้าย
 - ประเมินภาวะสุขภาพจิตให้ยังมีภาวะเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า ให้การรักษาด้วยยาตามจำเป็น

กลุ่มที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา

การจัดการเมื่อพบผู้ป่วยที่ต้องสงสัย จากเหตุการณ์ความไม่สงบ

- ผู้ป่วยชายอายุ 15 ปี พร้อมเพื่อนวัยรุ่นชาย มาด้วยอาการบาดแผลบวมอักเสบ บริเวณต้นขาขวา ให้ประวัติว่าล้มรถจักรยานยนต์ เมื่อ 2 วันก่อน ไม่ได้ไปรักษาที่ไหน ทายาเองที่บ้าน อาการปวดมากขึ้น จึงมานามัย ตรวจร่างกาย พบต้นขาขวามีบาดแผลคล้ายๆกับบาดแผลกระสุนปืน มีเศษวัสดุรอบๆแผล แผลค่อนข้างลึก ได้ทำแผลเบื้องต้น และแนะนำให้ไปโรงพยาบาล
- แพทย์เวรและเจ้าหน้าที่ห้องฉุกเฉินโรงพยาบาล ให้การดูแลเบื้องต้น ส่งผู้ป่วยไป X-RAY ระหว่างที่รอผลการตรวจ มีจนท. ตำรวจควบคุมตัวไปสอบสวนที่สถานีตำรวจ วันรุ่งขึ้น ผู้ปกครองของเด็ก มาติดต่อแจ้งข่าวเจ้าหน้าที่สอ. ว่า ลูกชายยังไม่กลับบ้าน ต้องการทราบข่าวและต่อว่าจนท. ว่าเป็นต้นเหตุที่ทำให้ลูกชายหายไป

แนวทางในการสร้างความปลอดภัย

1. ระดับสถานีอนามัย

- ชักประวัติ ชื่อ/สกุล ที่อยู่ในพื้นที่ หรือ นอกพื้นที่ อยู่พื้นที่เสี่ยงหรือไม่
 - ประเมินอาการ อารมณ์ของผู้ป่วย
 - ขณะชักประวัติ เจ้าหน้าที่ต้องไม่ตื่น ต้องเก็บอาการให้อยู่
 - สังเกตบุคคลแปลกหน้าไปด้วย
- กรณีสามารถชักประวัติต่อไปได้
- ตรวจร่างกาย
- ทำแผล
- ลงทะเบียนผู้ป่วยตามปกติ
- ถ้าผู้ป่วยมีอาการหนักก็ส่งต่อไปยังโรงพยาบาล

ด้านอุปกรณ์

1. ขอสนับสนุนอุปกรณ์ด้านความปลอดภัย (สัญญาณ TV วงจรปิด วิทยุสื่อสาร เหล็กตัด)
2. สร้างตู้ยามพร้อม ปรก.
3. ให้รถยนต์ Refer ทุก สอ.
4. สร้างแบบ สอ. ใหม่ให้เหมาะสมกับระบบความปลอดภัย
5. ติดตั้งระบบนิรภัยให้รถยนต์ผู้บริหาร

ด้านขวัญกำลังใจ

1. ประกันชีวิตหมู่ให้เจ้าหน้าที่
2. กรณีเสียชีวิตจากสถานการณ์ควรจะมีขึ้นเงินเดือนพิเศษและดูแลทายาท
3. อำนวยความสะดวกในการใช้อาหารปิ่นของเจ้าหน้าที่

กลุ่มที่ 3 จังหวัดสงขลา

เหตุการณ์ที่ 1 การจัดการเมื่อมีการปิดล้อมตรวจค้นในหมู่บ้านรับผิดชอบ

- เจ้าหน้าที่สอ.ออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่ หมู่บ้านเป้าหมายตามปกติ พบทหาร ตำรวจ ตั้งด่านตรวจค้น และแจ้งว่าขณะนี้มีการปิดล้อม ตรวจค้นในหมู่บ้านอยู่
- เจ้าหน้าที่จากหน่วยสนธิกำลัง ขอเข้าตรวจค้น สอ. นื่องๆในสถานีนอนามัยพยายามติดต่อหัวหน้า แต่ติดต่อไม่ได้ โทรศัพท์มือถือถูกตัดสัญญาณไม่กล้าตัดสินใจว่าจะทำอย่างไร

แนวทางสร้างความปลอดภัยเมื่อเกิดภาวะวิกฤติจากสถานการณ์

- เจ้าหน้าที่สอ.ออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่ หมู่บ้านเป้าหมายตามปกติ พบทหาร ตำรวจ ตั้งด่านตรวจค้น และแจ้งว่าขณะนี้มีการปิดล้อม ตรวจค้นในหมู่บ้านอยู่

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีที่ 1:
เมื่อกำลังจะเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ถูกปิดล้อม

หาทางกลับ
ตรวจสอบข่าว
หาวิธีรายงานผู้บังคับบัญชา
แจ้งผู้ร่วมงานให้ทราบสถานการณ์
กรองสถานการณ์

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีที่ 2 :
พื้นที่ถูกปิดล้อม แต่สอ.ไม่ได้ถูกปิดล้อม

สอบถามเหตุการณ์ จนท. ผู้ปฏิบัติงาน
จนท. ต้องแสดงตนให้ผู้ตรวจค้น รับทราบ
รายงานผู้บังคับบัญชาทางวิทยุ
แจ้งผู้ร่วมงานให้เตรียมความพร้อม
ประสาน โรงพยาบาลและเครือข่ายในพื้นที่ใกล้เคียง
ประสานแกนนำชุมชน/ อสม. ให้ทราบสถานการณ์
ติดต่อหัวหน้าชุดตรวจค้น เพื่อขอความช่วยเหลือ
ปฏิบัติตามคำแนะนำจากหัวหน้าชุด

แนวทางสร้างความปลอดภัยเมื่อเกิดภาวะวิกฤติจากสถานการณ์

เจ้าหน้าที่จากหน่วยสนธิกำลัง ขอเข้าตรวจค้น สอ. นื่องๆ ใน สอ. พยายามติดต่อกับหัวหน้า แต่ติดต่อไม่ได้
โทรศัพท์มือถือถูกตัดสัญญาณ จึงไม่กล้าตัดสินใจ จะทำอย่างไร

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีที่ 1:
กรณีหน่วยสนธิขอค้นสถานีอนามัย

- สอบถามวัตถุประสงค์การตรวจค้น
- ให้ความร่วมมือกับจนท. และร่วมตรวจค้น
- ติดต่อประสานผู้บังคับบัญชา
- เก็บรายละเอียดของการตรวจค้นเพื่อ
รายงาน ผู้บังคับบัญชา
- บันทึกในสมุดเยี่ยมของ สอ.
- รายงานผู้บังคับบัญชา

แนวทางการปฏิบัติ

กรณีที่ 2:
กรณีการตรวจค้นในสอ. พบเอกสารที่ ต้องสงสัย
และเชิญ จนท.สอ. ไปสอบสวนเพิ่มเติม

- สอบถามเหตุผล
- สอบถามรายละเอียด สถานที่นำตัวไป
ระยะเวลา เบอร์โทรติดต่อ
- แจ้งผู้ร่วมงานทราบ
- รายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับ พร้อมขอ
ความคิดเห็น
- จนท.คนอื่นๆ และผู้บังคับบัญชาให้กำลังใจ

กลุ่มที่ 4 จังหวัดยะลา

เหตุการณ์ IV

การจัดการเมื่อมีข่าว จะบุก ทำร้ายสถานบริการ

- เจ้าหน้าที่ห้องฉุกเฉิน รับโทรศัพท์ขู่วางระเบิดโรงพยาบาล
- หลังจากมีการปะทะในพื้นที่ กลุ่มผู้ก่อการเสียชีวิต 2 คน เจ้าหน้าที่ห้องฉุกเฉิน ได้รับแจ้งทางวิทยุจากทหารว่า
จะนำส่งผู้เสียชีวิตมาชันสูตร และมีชาวบ้านบางส่วนบาดเจ็บจากเหตุการณ์
- จนท.สอ.ได้รับคำบอกเล่าจากชาวบ้านหนาหูว่า จะมีการตอบโต้ โดยเฉพาะสถานบริการของรัฐ บ้านพักสถานี
อนามัย ก. เคยเป็นที่ตั้งฐานของ ทหาร, ป้อมยามของ โรงพยาบาลเคมีตชด.มาอยู่เวรยามเมื่อเดือนที่แล้ว

แนวทางในการจัดการ เมื่อมีข่าวจะบุกทำร้ายสถานบริการ

- กรณีที่ 1 เจ้าหน้าที่ห้องฉุกเฉิน รับโทรศัพท์ขู่วางระเบิดโรงพยาบาล

1. ผู้รับโทรศัพท์

1. ตั้งสติไม่ตื่นตระหนก

2. รวบรวมข้อมูลของผู้โทรศัพท์ขู่ให้มากที่สุด โดยสังเกต สำเนียง ภาษา คำพูด มีเสียงอะไรบ้างที่แทรกเข้ามาในระหว่างคุย

3. การรายงานผู้บังคับบัญชาหาก

ในเวลาราชการ รายงาน → ผู้บังคับบัญชา (หัวหน้าบริหาร) → ผู้อำนวยการ
นอกเวลาราชการ รายงาน → เเวตตรวจการณ์ → ผู้บังคับบัญชา (หัวหน้าบริหาร) → ผู้อำนวยการ
กรณีสถานีอนามัย รายงาน → หัวหน้าสถานีอนามัย → สาธารณสุขอำเภอ

2. ผู้บังคับบัญชา

1. สั่งการให้ รปภ. ตรวจสอบหาวัตถุต้องสงสัย ด้วยความระมัดระวัง

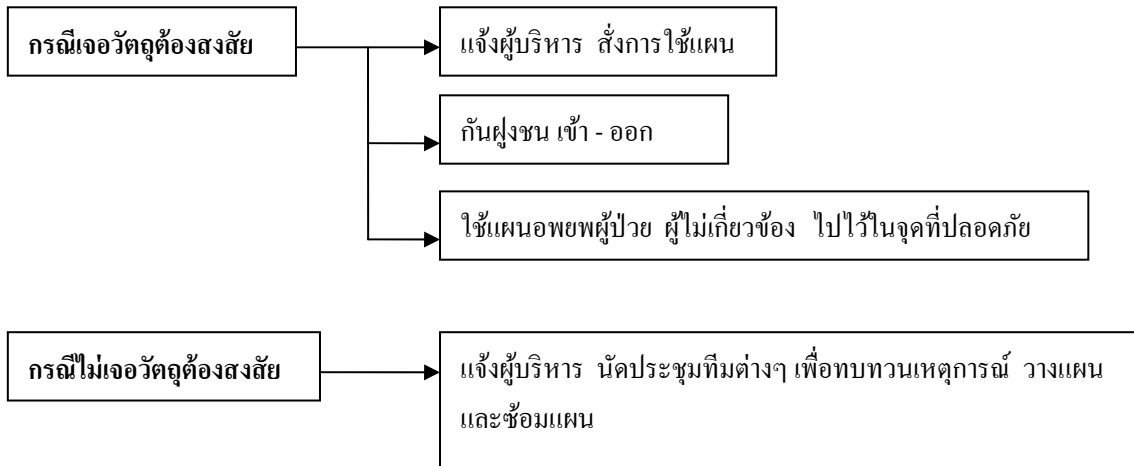

2. รายงาน → ผู้อำนวยการ → นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

3. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก → ตำรวจ → ทหาร → นายอำเภอ

3. รปภ.

4. แผนระยะยาว

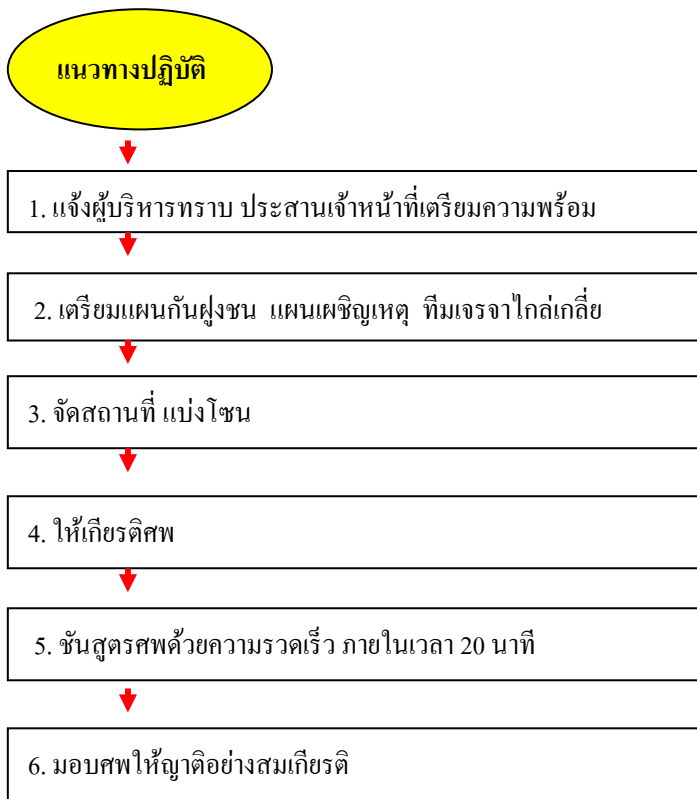
1. มีการซ้อมแผนความปลอดภัยอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อม เตรียมรับสถานการณ์ได้ทุกรูปแบบ

2. มีวิทยุสื่อสารทุกหน่วยงานหากมีเหตุการณ์ในพื้นที่ที่โทรศัพท์ถูกตัดสัญญาณ จะได้ติดต่อกันได้

3. จัดอบรมการใช้วิทยุสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกคน

4. สร้างระบบความปลอดภัยในหน่วยงานให้เจ้าหน้าที่ และผู้มารับบริการ รู้สึกว่าเข้ามาในโรงพยาบาลแล้วปลอดภัยที่สุด กำหนดจุดรวมพล ประตูดงทางหนี

- **กรณีที่ 2** หลังจากมีการปะทะในพื้นที่ กลุ่มผู้ก่อการเสียชีวิต 2 คน เจ้าหน้าที่ห้องฉุกเฉิน ได้รับแจ้งทางวิทยุ จากทหารว่าจะนำส่งผู้เสียชีวิตมาชันสูตร และมีชาวบ้านบางส่วนบาดเจ็บจากเหตุการณ์

- **กรณีที่ 3** จนท.สอ.ได้รับคำบอกเล่าจากชาวบ้านหนาว่า จะมีการตอบโต้ โดยเฉพาะสถานบริการของรัฐ บ้านพักสถานีอนามัย ก. เคยเป็นที่ตั้งฐานของ ทหาร, ป้อมยามของโรงพยาบาลเคยมิตชด.มาอยู่เวรยามเมื่อเดือนที่แล้ว

กลุ่มที่ 5 จังหวัดสตูล

เหตุการณ์ V

- สอ.ก.มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ 3 คน รับผิดชอบ 5 หมู่บ้าน ประชากรประมาณ 5,000 คน ตลอดระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา จนท. ย้ายออกนอกพื้นที่แล้ว 2 คน ขณะนี้ หัวหน้า สอ. ทำงานมาแล้ว 20 ปี เป็นคนพื้นเพเดิม ในหมู่บ้าน แต่พักในตัวเมือง ห่างจาก สอ. 20 กิโลเมตร เจ้าหน้าที่อีก 2 ท่านเป็นน้องจบใหม่ มาปรึกษาเรื่องการขอย้าย เนื่องจากกังวลกับความปลอดภัย
- หัวหน้า สอ. ได้ปรารภกับเพื่อนร่วมงานที่สนิทกันว่า จะลาออก หรือไม่ก็ขอย้ายออกนอกพื้นที่เช่นเดียวกับน้องๆ แต่ก็ไม่กล้าบอกผู้บังคับบัญชา
- ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา อสม.ที่เคยมาปฏิบัติงานอยู่เป็นประจำ แจ้งว่าขอไม่มาทำงาน ซึ่งไม่แจ้งสาเหตุ หัวหน้าสอ. เริ่มมีอาการนอนไม่หลับ ต้องใช้ยานอนหลับบ่อยครั้งขึ้น
- เข้านี้ ตลาดนัดในหมู่บ้านเล็กเร็วกว่าปกติ ถนนหน้า สอ.แทบไม่มีรถผ่าน จนท.อบต.ที่อยู่รั้วติดกัน เดินทางไปประชุมคว้นที่อำเภอหมด

ข้อคำถามจากเหตุการณ์ที่ 5 ที่เป็นประเด็นปัญหา

ข้อคำถามที่ 1 ทำไมเจ้าหน้าที่ต้องขอย้าย

ข้อคำถามที่ 2 ทำไมหัวหน้าสถานีอนามัยจะลาออกหรือขอย้าย

ข้อคำถามที่ 3 ทำไมอาสาสมัครสาธารณสุขไม่มาทำงาน

ข้อคำถามที่ 4 อะไรคือสิ่งบอกเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลง

วิถีชุมชน (สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง)

ข้อเท็จจริง

- ไม่มีความปลอดภัย
- เป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาจากที่อื่น
- หัวหน้าสถานีอนามัยไม่ได้พักอาศัยใน

พื้นที่ปฏิบัติงาน

- มีความหวาดระแวง
- ภาระงานมาก คนน้อย
- อาสาสมัครไม่มาทำงาน
- ตลาดนัดเล็กเร็ว
- ถนนหน้าสอ. แทบไม่มีรถผ่าน
- ความเครียดวิตกกังวล
- จนท. อบต. ไปประชุมคว้น

ข้อที่ต้องพิจารณา

- ระบบความปลอดภัย
วงจรถัด กริ่ง ถัดดับเพลิง บันไดหนีไฟ ฯลฯ
- ระบบโครงสร้าง
อาคาร บันพัก รั้ว ถนนภายใน ภูมิทัศน์ ฯลฯ
- ระบบสาธารณูปโภค
น้ำ ไฟ โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศ พัดลม ฯลฯ
- ระบบการสื่อสารและเทคโนโลยี
วิทยุ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ
- ระบบการขนส่งและยานพาหนะ
การส่งต่อผู้ป่วย รถยนต์ มอเตอร์ไซค์ ฯลฯ
- ระบบการพัฒนาบุคลากร
เพิ่มบุคลากร สร้างขวัญกำลังใจ สร้างอุดมการณ์ร่วม สร้างภาคีเครือข่าย สร้างความเข้าใจ ฯลฯ
ประสานภารกิจกับทุกภาคส่วน กำหนดระบบพี่เลี้ยง การเข้าถึงมวลชน จัดสวัสดิการ
เรียนรู้การข่าว สิ่งชี้ นำ บอกเหตุ ทิศทาง แนวโน้ม การเกิดสถานการณ์วิกฤต
- ระบบข้อมูลข่าวสาร
การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์สถานการณ์วิกฤต ต้องถูกนำไปใช้จริง

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

1. ปรับปรุงพัฒนาระบบโครงสร้าง

ระบบความปลอดภัย เช่น
บุคคล เวลา สถานที่ เอกสาร
การสื่อสาร การเคลื่อนไหว การข่าว ฯลฯ

2. การเสริมสร้างขวัญ จันท.และ อสม.

- หน.สอ.ทุกสอ. เป็นระดับ 7
- ควรบรรจุแต่งตั้งลูกจ้าง เป็น ข้าราชการ
 - กำหนดค่าตอบแทนให้สูงขึ้น เป็นธรรม เสมอภาค
- ควรเพิ่มสิทธิพิเศษแก่ทายาทกรณีบุพการีเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่
- มีการตรวจเยี่ยมจากผู้บังคับบัญชา
- จัดระบบสวัสดิการสนับสนุนความเป็นอยู่ของบุคลากร
- การให้คุณค่าและความสำคัญของบุคลากร
- สนับสนุน อสม.ดีเด่นไปศึกษาต่างประเทศ/ไปประกอบพิธีฮัจย์
- ทายาท อสม.ควรได้รับสิทธิพิเศษด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น
- ควรให้ อสม. มีเบี้ยประชุม นอนห้องพิเศษทุกคน ตรวจสอบสุขภาพประจำปีทั้งครอบครัวทุกคน

3. จัดองค์ความรู้ที่เท่าทันต่อสถานการณ์วิกฤต พฤติการณ์สังคม

และสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดวิกฤติ มุ่งเน้นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยสูงสุด

4. ต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน รากเหง้า ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม มุ่งเน้นสันติภาพเชิงปัญญา

ข้อคิดเห็น ข้อเสนอ และข้อเสนอของทีมผู้เชี่ยวชาญด้านความปลอดภัย ในการลงเยี่ยมพื้นที่และปฏิบัติงาน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วงสถานการณ์ความไม่สงบ ระยะ 1 ปี ที่ผ่านมา

การอบรมเชิงปฏิบัติการทบทวนระบบความปลอดภัยและจัดทำแผนเผชิญเหตุ เพื่อรองรับเหตุการณ์ความไม่สงบ

ข้อคิดเห็นที่ได้ : ได้รับความร่วมมืออย่างดีจากคณาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านกองทัพ กอ.รมน. และจากวิทยาลัยแพทย์พระมงกุฎ

การประเมินสถานการณ์ความไม่สงบ

- เหตุการณ์ความไม่สงบยังมีต่อเนื่องและ ยาวนาน
- จำนวนเหตุการณ์มีแนวโน้มลดลง แต่ความรุนแรงเพิ่มขึ้น
- โดยส่วนใหญ่ความรู้สึกรู้สึกของชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ มีความรู้สึกชินและเริ่มล้ากับการทำงาน
- เป้าหมาย ผู้ได้รับผลกระทบ ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้าน รองลงไปคือเจ้าหน้าที่ที่ติดอาวุธ ทหาร ตำรวจ
- ส่วนของกระทรวงสาธารณสุข เจ้าหน้าที่และสถานบริการ ค่อนข้างออกมาในรูปของ Soft target
- มีหลายรูปแบบ ที่สถานบริการและเจ้าหน้าที่ได้รับผลกระทบโดยตรง เช่นข่มขู่เจ้าหน้าที่ ยิง วางเพลิง วางระเบิด รวมทั้งเจ้าหน้าที่และ อสม.ถูกยิง.

หลักการในการทำงานทีมงานความปลอดภัยและเจ้าหน้าที่ ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

- สิ่งที่ต้องพยายามทำ คือ ทำให้เกิดบริการดีที่สุด
- ทำงานภายใต้ ความปลอดภัยที่สุด “รักษาชีวิต ปลอดภัยไว้ก่อน”
- ทำงานให้สอดคล้องกับวิถีของชุมชน ซึ่งเป็นบริบทเฉพาะใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- หลักการสำคัญคือ การวางตัวเป็นกลางอย่างเหมาะสม

ทีมงานได้ประเมินความเสี่ยงโดยทฤษฎีของผู้เชี่ยวชาญ

ในทุกพื้นที่โดยภาพรวม ประเมินวิเคราะห์ผลกระทบ และความน่าจะเป็นที่เกิด ส่วนใหญ่จะออกมาในเกณฑ์ค่อนข้างที่เป็นสีแดง ในทางทฤษฎี คือยอมรับไม่ได้ ควรจะเพิ่มมาตรการทางด้านความปลอดภัย

สิ่งที่ได้ทำด้านความปลอดภัยใน 1 ปีที่ผ่านมา

กลุ่มแรกเป็นเรื่อง **Hardware** ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงสาธารณสุข หลายรูปแบบ

- การปรับโครงสร้าง อาคารสถานที่ รั้ว อาคารที่พัก
- วัสดุอุปกรณ์ ตั้งแต่สถานีอนามัยและโรงพยาบาล เช่น กิ่งฉนวนปิด เหล็กคัต ระบบสื่อสาร ซึ่งทุกสถานีอนามัยมีวิทยุสื่อสารทุกสถานีอนามัย

กลุ่มที่สองเป็นเรื่องของ **Software**

- ปรับระบบการทำงาน
 - การเดินทาง เป็นหมู่คณะไปทำงานในพื้นที่
 - การหมุนเวียนเจ้าหน้าที่กลุ่มเสี่ยง หลายพื้นที่ เช่นเจ้าหน้าที่ไทยพุทธ ไปในพื้นที่ที่ปลอดภัยกว่า
 - รูปแบบการทำงานเชิงรุก พบว่าถึงว่าการทำงานภาพรวมลดลง แต่ยังมีเครือข่าย อสม.ที่ยังเข้มแข็งอยู่
 - ระบบสำรองข้อมูล ที่เก็บไว้หากสถานบริการถูกเผาทำลาย ก็จะนำข้อมูลมาใช้ได้ทันที
- ส่วนที่ทำมากที่สุด คือ การติดตามทางความคิดให้เจ้าหน้าที่ โดยเพิ่มความรู้พื้นฐานด้านความปลอดภัยส่วนบุคคล องค์กร
- การประเมินความเสี่ยง
- การบริหารในภาวะวิกฤติ ในปีนี้และ และปีนี้จัดทบทวนอีกครั้ง
- การเจรจาต่อรอง ไกล่เกลี่ย ให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานถึงระดับอำเภอ
- การจัดทำแผนเผชิญเหตุถึงระดับตำบล

ข้อค้นพบของวิทยากรในการลงเยี่ยมพื้นที่

- ความตื่นตัวในมาตรการความปลอดภัย ตื่นตัวมากที่สุดคือ รพช.>สอ.>รพศ. รพท. ทางโรงพยาบาลชุมชนมีรูปธรรมที่ชัดเจนหลายแห่งที่ เข้มขัน เช่น โรงพยาบาลธารโต โรงพยาบาลบันนังสตา
- เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ไม่มีรูปแบบตายตัว มีหลายเหตุการณ์ที่ไม่คิดว่าจะเกิดขึ้น แต่ก็เจอ เช่น เจ้าหน้าที่ถูกยิง เจ้าหน้าที่ถูกควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่ทหาร สถานบริการถูกปิดคั้น
- หลายพื้นที่ประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้ค่อนข้างดี พบตัวอย่างดีมากมาย
- เครือข่าย และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข มีความเข้มแข็ง และปรับตัวได้ดี
- การทำงานด้านความปลอดภัย มักทำกันเอง มีการประสานกับหน่วยงานภายนอกน้อย
- ผู้ปฏิบัติมีความต้องการในเรื่องขวัญกำลังใจ

ข้อเสนอแนะ

- การติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดและปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสม
- หน่วยบริการต้องปรับตัวจาก soft target ไปสู่ Hard target ให้ได้
- ความเข้าใจในนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติของหน่วยงานความมั่นคง ค่อนข้างน้อย
- การเยียวยา ครอบคลุมเฉพาะประชาชนที่ได้รับผลกระทบ แต่มองข้ามเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับผลกระทบ
- การระดมความคิด แลกเปลี่ยน แนวทางการแก้ปัญหาเรื่องความปลอดภัย ซึ่งจะทำให้เกิดการต่อ ยอดกรณีเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ
- การตรวจเยี่ยมพื้นที่ที่มีความจำเป็น ต้องกำหนดจังหวัด และในช่วงเวลา ที่เหมาะสม
- มีช่องทางด่วน หรือทีมงานระดับจังหวัด เขต สำหรับให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหา
- ควรมีนโยบายระดับกระทรวงในการปฏิบัติงานในพื้นที่จำเพาะ มีความยืดหยุ่นในระดับปฏิบัติ แต่ฝากผู้บริหาร ให้มีอย่างต่อเนื่อง
- ควรมีการประสานระดับนโยบายด้านการรักษาความปลอดภัยและการปฏิบัติงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานร่วมกัน